

الزامات اجرای IFRS در صنعت بیمه‌ی ایران

فریبا نوروزی

بین دارندگان اطلاعات و سرمایه‌گذاران، موجب تقویت پاسخ‌گویی می‌شود. ضمن این‌که سرمایه‌گذاران با فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در سطح جهان و آشناشده و امکان تخصیص بهینه سرمایه و افزایش کارایی اقتصاد فراهم می‌شود.

در ایران، تعداد شرکت‌های بیمه از ۲۹ شرکت بیمه در سال ۱۳۹۴ مشتمل بر شرکت بیمه ایران (در نقش تنها شرکت بیمه دولتی) به همراه بیست شرکت بیمه غیردولتی: آسیا، البرز، دانا، پارسیان، توسعه، رازی، کارآفرین، سینا، ملت، دی، سامان، نوین، پاسارگاد، معلم، میهن، کوثر، ما، آرمان، تعاون و سرمد در سرزمین اصلی و شش شرکت بیمه غیردولتی امید، حافظ، ایران معین، متقابل کیش، آسماری و متقابل اطمینان متحد قشم در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی و نیز دو شرکت بیمه اتکایی امین و اتکایی ایرانیان به ۳۲ شرکت بیمه در سال ۹۵ افزایش یافته که توسعه‌ی صنعت بیمه را به همراه داشته که این امر نشانگر توسعه‌ی الزامی و سریع صنعت بیمه است.

تعدد برگزاری همایش پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در صنعت بیمه نشان‌دهنده‌ی اقبال این صنعت به اجرای IFRS. به‌رغم مشکلات اجرای آن در ایران می‌باشد که این امر مستلزم حداقل تغییرات لازم در ساختارهای مورد نظر برای اجرای این استانداردها در صنعت بیمه شامل «تغییر ساختار ریسک، ساختارهای فناوری اطلاعات و حسابداری مدیریت» خواهند بود.

بهبود یا تغییر ساختارهای فناوری اطلاعات و ایجاد یا استفاده از نرم افزارهای همسان در حوزه‌های بانک و بیمه بسیار با اهمیت است. به‌طوری‌که این نرم افزار باید دارای توانمندی ثبت‌های حسابداری بر مبنای هر دو مجموعه استاندارد داخلی و بین‌المللی

بورس‌های مختلف جهان، امکان پذیرش شرکت‌ها در بورس سایر کشورها و پذیرش متقابل شرکت‌های خارجی در بورس ایران

• استفاده از استانداردهایی که حاصل تجربه و دانش بین‌المللی است، ضمن این‌که این موضوع سبب افزایش قابلیت مقایسه می‌گردد و امکان ارزیابی بهتر توسط نهادهای بین‌المللی را فراهم می‌نماید.

• افزایش شرکت‌های چندملیتی، جهانی‌شدن تجارت و تامین نیازهای مالی، داشتن مجموعه استانداردهای حسابداری باکیفیت و جهانی را اجتناب‌ناپذیر می‌کند و سبب صرفه‌جویی در زمان و هزینه‌ی تهیه‌ی صورت‌های مالی بر مبنای استانداردهای مختلف می‌گردد.

• فراهم نمودن امکان استفاده‌ی مؤثرتر از فناوری‌هایی چون XBRL برای افزایش شفافیت اطلاعات.

در واقع استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی بین‌المللی با افزایش قابلیت مقایسه و کیفیت اطلاعات مالی موجب شفافیت اطلاعاتی می‌شود که از یک طرف به سرمایه‌گذاران و سایر ذینفعان در اتخاذ تصمیمات اقتصادی آگاهانه‌تر و بموقع کمک می‌کند و از طرف دیگر با کاهش شکاف اطلاعاتی

رشد تجارت بین‌المللی و جریان‌های سرمایه و پیوستگی اقتصادی فزاینده طی

دو دهه‌ی گذشته، منجر به تمایل به هماهنگ‌سازی استانداردهای حسابداری در میان کشورها شده است. در نتیجه، شمار بسیاری از کشورها استفاده از استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IFRS) را پذیرفته‌اند. بررسی‌های سازمان بورس و اوراق بهادار نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۵ از بین شرکت‌های بورسی ۱۵۳ کشور جهان، صرفاً در ۲۳ کشور از جمله ایران، استانداردهای بین‌المللی بکار گرفته نمی‌شود.

به‌طور خلاصه، اهم دلایل تاکید بر پذیرش استانداردهای بین‌المللی چه در سطح بین‌الملل و چه در سطح کشور به شرح زیر است:

• بسترسازی اجرای سیاست‌های دولت برای توسعه‌ی بازار سرمایه در حوزه‌ی جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بازار اوراق بهادار؛ با توجه به فراهم کردن امکان تصمیم‌گیری بهتر، از طریق استفاده از استانداردهای مورد توافق بین‌المللی

• فراهم ساختن امکان تشکیل بورس بین‌المللی، کمک به سرمایه‌گذاران در تنوع‌بخشی به سرمایه‌گذاری در

باشد تا بتوان از آن برای قضاوت حرفه‌ای در تبدیل استانداردها استفاده کرد. از این رو، به نظر می‌رسد در شرایط خاص کشور این نرم افزارها باید دارای حداقل سه ویژگی مشخص زیر باشند:

۱. قابلیت ارائه‌ی صورت‌های مالی به هر دو استاندارد
 ۲. قابلیت انتقال اسناد مالی مشابه بین دو استاندارد برای سهولت و سرعت دسترسی به گزارش‌های مالی
 ۳. قابلیت ارائه‌ی گزارش‌های مقایسه‌ای بین دو استاندارد
- سازمان حسابرسی به‌عنوان مرجع استانداردگذار کشور ترجمه اولیه صورت‌های مالی نمونه شرکت‌های بیمه را ارائه و صنعت بیمه عملاً وارد فرایند الزامی استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری و الزامات گزارشگری نوین شده است. این الزامات عبارتند از:

دست‌یابی به زبان مشترک حسابداری در سطح جهان با سایر شرکت‌های بیمه و یا شرکت‌های مالی تابعه زیرا شرکت‌ها می‌توانند صورت‌های مالی خود را با استانداردهای مشابه و جهانی به بازارهای جهانی ارائه تا سایر شرکت‌های رقیب و سرمایه‌گذاران خارجی علاقه‌مند بتوانند از آن‌ها جهت تصمیمات نهایی خود استفاده و همچنین قابلیت مقایسه بین اطلاعات این شرکت‌ها وجود داشته و علاوه بر آن شرکت‌های هلدینگ (مادر) که شرکت‌های تابعه‌ی آن‌ها در سایر کشورهایی وجود دارند که IFRS را پذیرفته‌اند قادر خواهند بود تا یک زبان مشترک حسابداری داشته باشند.

۴. از میان برداشتن اختلاف روش‌های مالی ملی و بین‌المللی و حذف جریان مبتدل و صرفه‌جویی در هزینه‌های برآورد و تصمیم‌گیری صحیح و بهبود فرایندهای مالی خزانه داری

۵. فراهم کردن زمینه و سهولت برای شرکت‌های خارجی بیمه که قصد سرمایه‌گذاری در صنعت بیمه کشور را

دارند و انعکاس واقعی و شفاف و سریع اطلاعات مالی از طریق به‌کارگیری زبان مشترک مالی (استانداردهای بین‌المللی گزارشگری)

۶. پایین آوردن ریسک اطلاعات ناصحیح و یا ناقص و افزایش اعتماد تصمیم‌گیرندگان برای ورود کلیه‌ی علاقمندان، به حوزه صنعت بیمه در نتیجه افزایش شفافیت مالی و پاسخ‌گویی

۷. تحکیم و تداوم ثبات مالی شرکت‌های بیمه و افزایش توانگری بیمه‌ای از طریق ایجاد چشم‌اندازهای مالی دقیق‌تر و کاهش هزینه‌های مبادلات در بازارهای جهانی

۸. ایجاد یک راهنمای کلی برای منعقد نمودن قراردادهای بیمه‌ای در سطوح خرد و کلان و آرایه‌ی تضمین‌های مالی به صورتی مشخص و شفاف

۹. تخصیص بهینه‌ی منابع به علت استفاده از یک زبان حسابداری مشترک و قابل اطمینانی

نگاهی به بازارهای منطقه‌ای هم‌جوار ما نشان می‌دهد که در حال حاضر کشورهای هم‌چون امارات متحده‌ی عربی و ترکیه هم از استاندارد IFRS استفاده کرده و کشورهای مالزی، کویت و عمان نیز از این استاندارد بهره می‌برند. البته با توجه باین‌که فرآیند استاندارد‌های مالی هر کشور یا بر اساس قوانین آن کشور یا بر اساس مسائل حقوقی آن کشور شکل می‌گیرد اگرچه بنیان استانداردهای بین‌المللی گزارشگری بر اساس عرف یا عملکرد ضابطه‌مند بازار و کسب و کار جهانی شکل گرفته است که مغایرت زیادی با عرف حاکم بر روابط تجاری در ایران ندارد زیرا استانداردهای بین‌المللی گزارشگری اساساً کلیت محور و اصول محور بوده و به جزئیات کسب و کار ورود نکرده لذا مشابه استانداردهای ایران تفسیربردار نیست. زیرا اتکای این استانداردها بر مدل‌های مبتنی بر

ارزش‌های منصفانه یا ارزش‌های بازار بوده و متمرکز بر قوانین کشورها نظیر قوانین مالیاتی کشور، چگونگی اخذ مالیات‌ها، ساختار صاحبان سهام و مالکان شرکت‌ها، سیستم سیاسی کشور، میزان توسعه یافتگی بازار سرمایه است. به‌ویژه، اجرای این استانداردها می‌تواند یکی از مشکلات ساختاری اقتصاد کشور که همانا عدم تقارن اطلاعاتی است، به‌شدت کاهش دهد.

در صنعت بیمه اجرای این استانداردها به‌ویژه ارزش منصفانه باعث جلوگیری از دستکاری در سود و کنترل مدیریت سود باشد که در دهه اخیر صنعت بیمه را به قهقرا برده است. البته باید تأکید کرد اساساً اجرای IFRS بدون زیر ساخت فناوری اطلاعات که پایه‌ی به‌روزرسانی بدهی‌های بیمه‌ای و روزآمد کردن بدهی‌ها بر مبنای ارزش روز، میسر نیست. لذا حوزه بیمه‌های مسئولیت، بیمه‌ی عمر و سرمایه‌گذاری و بیمه‌ی خودرو باید متحول و با استفاده از بازار محصولات نوین بیمه‌ای پوشش ریسک کاهش یابد.

با توجه به مشکلات زیر ساختی اقتصاد کشور و معضلات خاص صنعت بیمه نقشه‌ی راه اجرای این استانداردها باید تدریجی و شامل حداقل نکات زیر باشد تا از گزند آسیب‌های بعدی مصون بمانیم:

- شرکت‌ها باید چگونگی گذار به IFRS را در صورت‌های مالی را افشا کنند.

- قضاوت و برآوردهای مدیریتی مبتنی بر اصول و واقعیت در خصوص شرایط ایجاد رخداد در برخی شرایط که اجرای IFRS به صورت گذشته‌نگر مورد استفاده قرار می‌گیرد، افشا و به‌درستی بیان شوند.
- شناسایی و ثبت کلیه‌ی دارایی‌ها و بدهی‌ها آن طور که IFRS الزام کرده و تغییر طبقه‌بندی اقلامی که تحت استاندارد حسابداری داخلی به عنوان دارایی و بدهی شناسایی ولی در مقررات IFRS به‌گونه‌ی دیگری توصیه شده است. ■

